

İşletme Yönetimi Alanındaki Yayınların Bibliyometrik Analizi

Bibliometric Analysis Of Publications in The Field Of Business Management

Canan Gamze Bal¹ Muhammet Ali Yardımcıoğlu²

¹ Prof. Dr., Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İşletme Ana Bilim Dalı, Kahramanmaraş, Türkiye, e-mail: cgbal@ksu.edu.tr , Orcid: <https://orcid.org/0000-0003-1031-2588>

² Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İşletme Ana Bilim Dalı, Kahramanmaraş, Türkiye, e-mail: aliyardimcioglu95@gmail.com , Orcid: <https://orcid.org/0009-0001-2278-7575>

ÖZ

Günümüzde gelişen akademik alanlar, bilimsel literatürün farklı yönlerden ele alınmasına olanak sağlamaktadır. İşletme yönetimi, hem teorik bir bilgi birikimi hem de pratik uygulamalarıyla gelişen alanlar arasında sayılabilir. Bu bağlamda, işletme yönetimi literatüründeki akademik araştırmaların nasıl geliştiğini ve şekillendiğini anlamak, aynı zaman da literatürdeki gelişimini ve katkısını değerlendirmek önemli olabilir. Dolayısıyla bu araştırmada, işletme yönetimi üzerine yapılan ulusal çalışmaların bibliyometrik analiz yöntemiyle incelenmesi amaçlanmıştır. Ulusal literatürde yer alan çalışmalar için Ulusal Tez Merkezi veri tabanından elde edilen ve yapılan ilk yayından son yayın yılına kadar gerçekleştirilen çalışmalar incelenmiştir. Çalışmaların analiz edilmesinde, bibliyometrik analiz yöntemi uygulanmıştır. Yayınlandıkları üniversite/kurum, yayınlanma yılları ve yazarların cinsiyetleri temalarında ele alınarak değerlendirilmiştir. Çalışma, işletme yönetimi ile ilgili ele alınan tezlerin değerlendirilmesini ortaya koymaktadır. Bu doğrultuda işletme yönetimi alanındaki ulusal literatürün eksik yanlarını geliştirebilmek için öneriler sunularak, bu önerilerin literatürdeki boşlukların giderilmesine katkı sunacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Bibliyometrik Analiz, İşletme Yönetimi, Ulusal Literatür

Citation: Bal, C. G., & Yardımcıoğlu, M. A. (2025). Bibliometric analysis of publications in the field of business management. *Journal of Western European Social Sciences*.2(1)

Corresponding Author: Canan Gamze Bal Email: cgbal@ksu.edu.tr

This work is licensed under a Creative Commons Attribution 4.0 International License.

ABSTRACT

Nowadays, evolving academic fields enable scientific literature to be addressed from different perspectives. Business management is considered one of the developing fields with both theoretical knowledge and practical applications. In this context, understanding how academic research in business management literature has evolved and taken shape, as well as evaluating its development and contributions to the literature, can be significant. Therefore, this study aims to analyze national studies on business management through the bibliometric analysis method. For studies included in the national literature, data obtained from the National Thesis Center database were examined, covering works conducted from the first publication to the most recent one. The bibliometric analysis method was applied in analyzing the studies. The studies were evaluated based on themes such as the universities/institutions where they were published, the years of publication, and the genders of the authors. This study presents an evaluation of theses addressing business management. Accordingly, recommendations are provided to enhance the gaps in the national literature on business management, with the expectation that these recommendations will contribute to filling the existing gaps in the literature.

Keywords: Bibliometric Analysis, Business Management, National Literature

1. GİRİŞ

İşletme yönetimi, teorik bilgi birikimi ve uygulamalı yaklaşımları bir araya getirerek sürekli gelişen ve yenilenen akademik bir disiplindir. Bu alanda küresel ekonominin dönüşümü, teknolojik, yenilikler ve kültürel ve sosyal değişimlerle etkileşim içinde olup, geniş bir uygulama yelpazesine sahip olarak akademik literatürde önemli bir yer tutmaktadır. İşletme yönetiminin, organizasyonlardaki verimliliği artırmayı, hem insan hem de maddi kaynakları en etkili şekilde kullanmayı ve değişen koşullara uyum sağlamayı amaçlayan disiplinler arası bir yaklaşımı olduğu söylenebilir.

Son yıllarda, işletme yönetimi literatürü, dijitalleşme, sürdürülebilirlik ve girişimcilik gibi yenilikçi temalar etrafında şekillenmektedir. Ulusal ve uluslararası düzeyde yapılan akademik çalışmaların, bu alandaki teorik çerçevenin güçlenmesine katkılar sağladığı düşünülmektedir. İşletme yönetimi literatürünün ulusal ve uluslararası düzeydeki gelişim eğilimlerinin, teorik çerçevesinin ve araştırma temalarının sistematik bir şekilde ele alınması, bu alandaki çerçevenin görülmesi açısından önemlidir. Bunu yaparken özellikle bibliyometrik yöntemlerin kullanılması, bu literatürün sistematik bir şekilde analiz edilmesine olanak tanımakta, literatürdeki eğilimleri, araştırmacılar arasındaki iş birliğini ve temel temaları detaylı bir şekilde inceleme fırsatı sunmaktadır.

Bibliyometrik analiz yöntemi, ilk kez Pritchard (1969: 348) tarafından, “belirli bir zaman diliminde yayımlanmış çalışmalara matematiksel ve istatistiksel tekniklerin uygulanması” şeklinde tanımlanmıştır. Hall (2011) bu yöntemi, araştırmanın niteliğini belirleyen, ilgili konu ve disiplinin incelenmesine olanak tanıyan, ayrıca araştırma konusuyla bağlantılı etki ve saygınlık faktörlerine yönelik ilginin artmasını sağlayan bir yaklaşım şeklinde tanımlamıştır. Bibliyometrik analiz yoluyla literatürdeki eğilimlerin, kullanılan yöntemlerin ve yayınların etkisinin kapsamlı bir incelemesi yapılmaktadır (Yaşar, 2024). Bu inceleme, çeşitli konuların karşılaştırılmasına imkan sağlar (Özköse,

2017). Bibliyometrik analizler, bir disiplin veya bilim dalındaki araştırmaların genel profilini ortaya koymak ve bilimsel bilginin ilerlemesine katkı sağlamak için kullanılan etkili bir yöntemdir.

Bu bağlamda, ulusal literatürü değerlendirmek, eksikliklerini tespit etmek ve güçlü yönlerini ortaya koymak, bilimsel bilginin ilerlemesi için önemli bir adım olarak öne çıkmaktadır. Ayrıca, literatürdeki gelişmeleri ve katkıları anlamak, hem araştırmacılar hem de uygulayıcılar için stratejik bir rehber sunmaktadır. Bu çalışma, Ulusal Tez Merkezi'nde yayımlanan ve işletme yönetimi alanında yapılan ulusal çalışmaların bibliyometrik yöntemle incelenmesini sunarak, söz konusu literatürün genel yapısını değerlendirmeyi ve anlamayı amaçlamaktadır. Araştırma, işletme yönetimi alanındaki çalışmaları ele alarak literatüre özgün katkılar sunmayı hedeflemektedir. Ayrıca araştırma, kuramsal ve uygulamalı katkılarıyla işletme yönetimi alanına çok yönlü bir fayda sağlamayı amaçlamaktadır. Bu çalışma yalnızca, işletme yönetimi alanında Ulusal Tez Merkezinde yayımlanmış tezleri kapsamaktadır. Araştırmada ele alınan ulusal tezlerin literatüre katkı sağlayacağı varsayılmaktadır. Ayrıca araştırmada ortaya çıkan bulgularının, işletme yönetimi literatüründeki boşlukları tespit ederek, gelecekteki araştırmalar için faydalı olacağı varsayılmaktadır.

Yerli literatürün konumunun değerlendirilmesi ve eksikliklerinin belirlenmesi, gelecekteki araştırmalara yön verecek stratejik önerilerin geliştirilmesi açısından önemli bir odak noktasıdır. İşletme yönetimi, akademik ve uygulamalı yönleriyle, disiplinler arası bir bağlamda sürekli değişim gösteren bir alandır. Ekonomik, kültürel ve sosyal değişimlerle şekillenen bu dinamik yapının, farklı coğrafyalardaki etkilerinin incelenmesi büyük önem taşımaktadır. Bu çalışmanın önemi, özellikle yerli ve yabancı literatür arasında derinlemesine bir karşılaştırma yapılması gerekliliğine dayanmaktadır. Literatürde yapılan araştırmaların bibliyometrik analiz yöntemleriyle incelenmesi, alanın ulusal literatürdeki yerini daha net bir şekilde ortaya koyabilmektedir. Elde edilen bulguların, işletme yönetimi alanındaki genel eğilimlerin anlaşılmasına katkı sağlayacağı, özellikle ulusal araştırmaların eksik kaldığı alanların belirlenmesine katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Literatüre sağlaması düşünülen katkılar, işletme yönetimi alanının daha iyi anlaşılmasını sağlayacak ve gelecekteki çalışmalar için yol gösterici bir kaynak oluşturacaktır.

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1. İşletme yönetimi kavramı

Yönetim, örgütsel hedeflere ulaşmak için insan kaynakları başta olmak üzere, mali kaynaklar, hammadde ve zamanı etkili, verimli ve uyumlu bir şekilde kullanmayı içeren bir karar alma ve uygulama süreci olarak tanımlanmaktadır (Şimşek ve Çelik, 2011: 4). Bu süreç hem teorik hem de pratik boyutlarıyla insanlık tarihi boyunca gelişim göstermiştir. Yönetim, bir organizasyonun geçmişi ve geleceğiyle ilgili düşünceleri şekillendiren temel yapı taşlarından biri olarak kabul edilir ve organizasyonların en ayırt edici fonksiyonu olarak öne çıkmaktadır (Kaygısız ve Wolff, 2017: 13). Toplumsal dinamiklerle biçimlenen yönetim kavramı, organizasyon ve yönetim süreçlerini bir arada ele alarak bilimsel gelişimin öncüsü bir yapı sergilemektedir. Zaman içinde değişen koşullara uyum sağlama yeteneği sayesinde yönetim, örgütlerdeki merkezi rolünü sürdürmüştür. (Yenisu, Şahin ve Öztekkeli, 2019: 515).

Yönetim süreçlerini anlamak, açıklamak ve geliştirmek amacıyla ortaya konan üç yönetim kuramı bulunmaktadır. Birincisi; geleneksel yönetim ya da diğer bir deyişle *klasik yönetim yaklaşımı*, yönetim ve organizasyon alanında yaygın olarak kullanılan ve doğrudan işletmeler üzerine odaklanan ilk sistematik görüş olarak bilinmektedir (Koçel, 2015: 237). Klasik yönetim kuramında insan unsuru ikinci plandadır (Koçel, 2015, 238), rasyonellik ve makine ile ilgili süreçler çıkış noktasıdır ve organizasyonlarını kapalı sistem anlayışı ile almaktadır. Bu yönetim anlayışına göre işletmelerde hem etkinlik hem de verimlilik arttırılmalı ve verimliliği sağlayacak olan yönetim faaliyetlerinin düzenlenmesi görüşünün hakim olduğu belirtilmektedir (Koçel, 2015: 137). İleri sürülen görüşlerden yola çıkılarak, klasik yönetim anlayışı çerçevesinde Taylor'un öncü olduğu "Bilimsel Yönetim Yaklaşımı", Fayol'un öncü olduğu "Yönetim Süreci Yaklaşımı" ve Weber'in ortaya koyduğu "Bürokrasi Yaklaşımı" öne çıkmaktadır (Schermerhorn, 1996, 233). Taylor'ın yaklaşımı, psikolojik ve sosyal faktörleri dikkate almayarak yönetimi daha dar bir fizyolojik çerçevede ele almıştır (Hoy ve Miskel, 2010: 301). Taylor, çalışanların temel amacının minimum çabayla maksimum maddi kazanç sağlamak olduğunu ifade etmiştir (Schachter, 2010, 440). Bunun yanında Taylor, iş süreçlerini düzenlemede insan kaynağının rolünü belirterek, çalışanların daha iyi organize edildiği zaman, eğitildiği zaman ve motive edildiği zaman verimliliklerinin artırılabilirliğini öne sürmüştür (Özer, 2014: 6). Fayol'un yaklaşımı, organizasyonların tümünü ele alarak, organizasyon yapısının verimli ve etkin bir şekilde oluşturulması gerektiğine değinmiş ve organizasyonlara bütüncül bir bakış açısı sunarak, bilimsel yönetim yaklaşımının teknik iş süreçlerine odaklanarak, yönetim faaliyetleri üzerinde durmuştur. (Baransel, 1993: 130; Şahin, 2004: 529). yönetim faaliyetlerinin beş temel unsurdan oluştuğunu belirtmiştir (Can, 2007: 13; Fayol, 2013: 79): Planlama, örgütleme, yürütme, koordinasyon ve kontrol. Planlama, bir organizasyonun hedeflerini belirleyip bu hedeflere ulaşmak için stratejiler geliştirdiği, kaynakları verimli şekilde koordine ettiği temel bir yönetim sürecidir. Bu süreçte, planların hiyerarşik bir yapı içinde oluşturulması, hedeflerin gerçekleştirilmesini mümkün kılan bir düzen sağlar (Robbins ve Decenzo, 2004: 78). Örgütleme, bir işletmenin ya da organizasyonun belirlenen hedeflere ulaşması için gerekli olan kaynakların ve çalışanların düzenlenmesini içeren işlemdir. Bu süreç, işletmenin insan ve diğer üretim faktörlerini belirli bir düzen çerçevesinde organize etmesini, işlerin sınıflandırılmasını, çalışanların atanmasını ve bu aktörler arasındaki ilişkilerin düzenlenmesini kapsar (Doğan, 1998: 2001). Yönelme, Örgütleme süreciyle şekillenen organizasyonun, planlama aşamasında belirlenen hedeflere ulaşmak için harekete geçirilmesini sağlayan bir yönetim fonksiyonudur. Bu süreç, işletmenin maddi ve beşerî kaynaklarını etkili bir şekilde kullanarak, çalışanları belirlenen hedeflere yönlendirmeyi amaçlar. Bu bağlamda yönelme, bireylerin tutum ve davranışlarına odaklanır ve organizasyonun dinamik yapısını aktif hale getirir (Müftüoğlu, 1999: 640; Budak, 2004: 279). Koordinasyon, bir organizasyondaki birimleri ortak amaçlar doğrultusunda entegre ederek uyumlu bir şekilde çalışmasını sağlamayı amaçlayan yönetim fonksiyonudur. Bu bağlamda, koordinasyon, uyumlaştırma, düzenleme ve eşgüdümleme gibi kavramlarla da ifade edilir ve organizasyonun bütünlüğünü sağlayan temel unsurlardan biri olarak öne çıkar (Akat ve diğerleri, 1994: 248). Kontrol ise, faaliyetlerin planlanan ölçüde gerçekleşip gerçekleşmediğini saptamak ve olası sapmaları gidermek için faaliyetlerin gözlemlendiği bir süreç olarak tanımlanmıştır (Robbins ve Decenzo, 2004: 373). Weber'in yaklaşımı, bürokrasiyi geniş bir alana yayılan toplumsal eylemlerin ve hareketlerin

rasyonel, sistematik ve nesnel esaslara dayalı olarak düzenlenmesi süreci olarak tanımlamıştır (Baransel, 1993, 165). Weber'e göre, çatışmanın önlenmesi ve örgütsel etkinliğin sağlanması için bürokratik ilkeler titizlikle takip edilmelidir. Bu ilkeler, görev ve yetki dağılımının açıkça tanımlanmasını, her bireyin uzmanlık alanına göre görev üstlenmesini ve örgüt kaynaklarının en etkili şekilde kullanılmasını öngörmektedir. Bireysel ihtiyaç ve isteklerden bağımsız hareket etmeyi esas alan bu sistem, örgütsel amaçların öncelikli olduğunu vurgulamaktadır (Eren, 2011: 32).

İkincisi; *davranışsal (Neo-klasik) yönetim yaklaşımı*dır. Bu yönetim yaklaşımı, sistem içerisindeki insan faktörüne, bireylerin davranışlarına ve bu davranışları etkileyen sosyal ilişkilere odaklanmaktadır. Davranışların ve sosyal etkileşimlerin işletmelerin başarısında kilit bir rol oynadığı vurgulanmakta, bu nedenle bireyler arası ilişkilerin geliştirilmesine dikkat çekmektedir (Doğan, 1998: 185). Neo-klasik kuram döneminde insanın ve sosyal ilişkilerin önemli olduğunu vurgulayan bazı araştırmalar ve kuramlar bulunmaktadır. Hawthorne Araştırmaları, başlangıçta fiziksel koşulların çalışan verimliliği üzerindeki etkilerini incelemek için yapılmış, ancak sonuçlar sosyal faktörlerin daha belirleyici olduğunu göstermiştir. Araştırmalar, motivasyon, iş tatmini, grup normları ve liderlik gibi sosyal unsurların verimlilikte kritik rol oynadığını ve çalışanların bireysel davranışlarından çok grup dinamikleriyle yönlendirildiğini ortaya koymuştur. Çalışanların ekonomik ve fiziksel faktörlerden ziyade sosyal ve psikolojik faktörlerle motive olduğu ve ekonomik olmayan ödüllerin mutluluk ve motivasyonu artırmada önemli olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu bulgular, örgütlerin sosyal bir sistem olarak ele alınması gerektiğini göstermektedir (Özkalp, 1988: 92-94; Koçel, 2010: 142; Göksoy vd. 2015, 116). Douglas McGregor, çalışanların iş ortamından beklentileri, verimliliklerini artıracak koşullar ve onları motive eden unsurlar gibi sorular üzerinden insanı anlamayı amaçlamış ve bu doğrultuda X ve Y teorilerini geliştirmiştir (Esen, 2017: 188). X Teorisi, çalışanların tembelliğe eğilimli, sorumluluktan kaçan bireyler olduğunu varsayar (McGregor, 2016: 235); Y Teorisi ise, bireylerin sorumluluk almaya istekli, yaratıcı ve üretken olma potansiyeline sahip olduğunu savunur (Esen, 2017: 188). Kurt Lewin tarafından geliştirilen Güç Alanı Analizi Kuramı ile örgütlerde değişim süreçlerine yönelik önemli bir bakış açısı sunulmuş ve değişime karşı direnci ele alan çalışmalarla yönetim bilimine katkı sağlanmıştır (Birdal ve Aydemir, 1992: 27). Bu kuram, değişim süreçlerinin etkin bir şekilde planlanmasına yönelik bir araçtır ve örgütleri statik bir yapıdan ziyade, birbiriyle zıt yönde çalışan güçlerin dinamik bir dengesi olarak değerlendirmiştir (Hellriegel, Slocum ve Woodman, 2001: 558). Maslow İhtiyaçlar Hiyerarşisi Kuramı'na göre, insan ihtiyaçlar, beş kategoride incelenmektedir. Bunlar fiziksel, güvenlik, ait olma ve sevgi, değer ve kendini gerçekleştirme ihtiyaçlarıdır. En temel ihtiyaç olan fiziksel ihtiyaçlar, hayatta kalmayı mümkün kılan yemek yeme, nefes alma, barınma gibi gereksinimlerdir. Bu temel ihtiyaçların karşılanması ardından birey, güvenlik arayışına yönelir. Daha sonra sevgi ve aidiyet gibi sosyal gereksinimler ortaya çıkar. Bu üç kategorinin karşılanmadığı takdirde bireyin varlığını devam ettirme konusunda zorluklar yaşayacağını belirtmiştir. Ardından özsaygı ve kendini gerçekleştirme gibi daha yüksek seviyedeki gereksinimlere odaklanır. Değer ihtiyacı, bireyin toplumdaki önemini hissetmesi ve başkaları tarafından saygı görmesiyle ilişkilidir. Kendini gerçekleştirme ise bireyin potansiyelini en üst düzeyde kullanmasını ve kişisel gelişimini tamamlamasını ifade eder (Şengöz, 2022: 167-168). Rensis Likert kuramı ise insan unsurunun örgütlerin temel yapı taşı olduğunu

vurgulayarak, yönetici davranışlarını ve yönetim sistemlerini dört ana kategoriye ayırmıştır: Sistem 1, Sistem 2, Sistem 3 ve Sistem 4. Bu sınıflandırmada, Sistem 1 ve Sistem 2, McGregor'un X Teorisi ile örtüşerek otoriter bir yönetim anlayışını yansıtırken; Sistem 3 ve Sistem 4, Y Teorisi ile uyumlu olarak katılımcı ve insan odaklı bir yaklaşımı temsil etmektedir (Seçtim ve Erkul, 2020: 28).

Üçüncü yaklaşım ise; modern yönetim yaklaşımıdır. Örgütü kapalı sistem olarak ele alan neo-klasik ve geleneksel yönetim kuramlarının yetersiz kaldığı düşüncesiyle ortaya konan modern yönetim kuramları, örgütü çevresiyle etkileşim halinde olan bir sistem olarak ele alınmıştır (Ekinci, 2019: 29). Modern yönetim kuramları, sistem yaklaşımı ve durumsallık yaklaşımı olarak iki başlıkta detaylı bir şekilde açıklanmıştır. Sistem yaklaşımı, örgütlerin bir sistem olarak değerlendirilmesini önererek yöneticilere, alt sistemler arasındaki ilişkileri ve bu sistemlerin birbirlerini etkileme derecelerini analiz etme imkânı sunmaktadır. Bu bütüncül bakış açısı, örgütsel sorunların daha net bir şekilde tespit edilmesine ve etkili karar alma süreçlerinin oluşturulmasına katkıda bulunur (Tortop vd., 1999: 231-232). Durumsallık yaklaşımı ise, klasik, neo-klasik ve sistem yaklaşımlarını tamamen reddetmek yerine, bu kuramlarla birlikte değerlendirilmesi gereken bir anlayışı temsil etmektedir. Bu bağlamda, söz konusu yaklaşımların hangi durum ve koşullarda daha verimli ve etkili olabileceğini sorgulamaktadır. Ayrıca, örgütleri birer sistem olarak ele alarak sistem yaklaşımının temel prensipleriyle bağlantı kurar (Şimşek ve Çelik, 2011: 95).

İşletme yönetimi, tarihsel süreçte klasik, neo-klasik ve modern yaklaşımlar aracılığıyla gelişim göstermiş, örgütlerin verimlilik, etkinlik ve uyum hedeflerini gerçekleştirmek için farklı perspektifler sunmuştur. Bu kuramlar, yönetim bilimine farklı boyutlar kazandırarak işletme yönetimi literatüründe geniş bir çerçeve oluşturmuş ve günümüz araştırmalarına zemin hazırlamıştır. Bu çalışmanın amacından yola çıkarak, literatürde yer alan bazı araştırmalar incelenmiştir. İncelenen araştırmalar aşağıdaki başlık altında ele alınmıştır.

2.2. Konuya yönelik daha önce yapılan çalışmalar

Çetin (2024) çalışmasında, “yeşil yönetim” konusunu bibliyometrik olarak incelenmiştir. Araştırmada, yayınların türleri, yıllara göre dağılımları, atıf analizleri ve anahtar kelimeleri değerlendirilmiş; sürdürülebilirlik, işletme ve çevre bilimleri konularında yoğunlaştıkları tespit edilmiştir. Devciyan (2024) çalışmasında, “örgütsel farklılıklar” konusundaki araştırmaların bibliyometrik analizi yapılarak alanın genel yapısı incelenmiştir. Sonuçlar, literatürde yeterince çalışılmadığını, en çok yayının Amerika'dan geldiğini ve 2019'un en üretken yıl olduğunu göstermiştir. Erer'in (2023) “Yönetim Alanında Duygusal Zeka: Bibliyometrik Analiz” çalışmasında, 1999-2022 yılları arasında yapılan bilimsel yayınlar incelenmiştir. Liderlik, en yaygın kullanılan anahtar kelime olarak öne çıkarken, en üretken ülkenin Amerika Birleşik Devletleri olduğu, Türkiye'nin ise on dokuzuncu sırada yer aldığı görülmüştür.

Ertem ve Aypay'ın (2021) “Bibliometric Review of Studies on Organizational and Administrative Dynamics in Higher Education” çalışmasında, yükseköğretimde örgütsel ve yönetsel dinamikler üzerine yapılan araştırmalar incelenmiştir. Sonuçlar, bu dönemde çalışmaların sayısında belirgin bir artış eğilimi olduğunu ortaya koymuştur. Gümrah'ın (2020) çalışmasında, Türkiye'de yönetim muhasebesi alanında hazırlanan lisansüstü tezler bibliyometrik yöntemle incelenmiştir. Sonucunda

2020 yılı itibarıyla toplam 163 lisansüstü tez tespit edilmiştir. 2019 yılında ise 19 tez ile en yüksek sayıya ulaşıldığı belirlenmiştir. Marmara Üniversitesi, yönetim muhasebesi konusunda en fazla çalışma yapılan üniversite olurken, en fazla tezin yüksek lisans düzeyinde hazırlandığı görülmüştür. Podsakoff ve diğerlerinin (2008) çalışmasında, yönetim alanında 1981-2004 yılları arasında en etkili üniversiteler ve araştırmacılar ile bu etkiyi belirleyen faktörler bibliyometrik yöntemlerle analiz edilmiştir. Bulgular, atıfların büyük çoğunluğunun az sayıda üniversite ve araştırmacıya ait olduğunu göstermiştir. Ramos-Rodriguez ve Ruiz-Navarro (2004) tarafından yapılan çalışma, stratejik yönetim araştırmalarında entelektüel yapının evrimini bibliyometrik yöntemlerle incelemeyi amaçlamaktadır. Elde edilen bulgular, Michael E. Porter gibi önemli yazarların çalışmalarının ve kaynak temelli görüş (resource-based view) gibi belirli teorilerin alan üzerindeki etkilerini detaylandırmaktadır.

3. MATERYAL VE METOT

İşletme yönetimi üzerine yapılan ulusal çalışmaların kapsamlı bir çerçeve oluşturmasını amaçlayan bu çalışmada, nitel araştırma deseni olan bibliyometrik analiz yöntemi kullanılmıştır. Bibliyometrik yöntem ilk kez, Pritchard (1969: 348) tarafından, “belirli bir zaman diliminde yayımlanmış çalışmalara matematiksel ve istatistiksel tekniklerin uygulanması” şeklinde tanımlanmıştır. Bibliyometrik analiz yoluyla literatürdeki eğilimlerin ve yayınların etkisinin, kapsamlı bir incelemesi yapılmaktadır (Yaşar, 2024). Bu inceleme, çeşitli konuların karşılaştırılmasına imkan sağlar (Özköse, 2017). Buradan hareketle, araştırmanın amacı doğrultusunda, Ulusal Tez Merkezi veri tabanında işletme yönetimi kavramının ele alındığı, tezler incelenmiştir. Yapıldıkları üniversite/kurum, yayınlanma yılları ve yazarların cinsiyetlerini içeren temalar ele alınarak değerlendirilmiştir.

Araştırmada şu sorulara yanıt aranmaktadır:

- Hangi üniversite/kurum bu alanda en fazla tezi üretmiştir?
- İşletme yönetimi tezlerinin yıllara göre dağılımı nasıldır?
 - İşletme yönetimi alanında yayınlanan tezlerin yazarlarının cinsiyet dağılımı nasıldır?
 - İşletme yönetimi alanındaki tezlerin ulusal literatüre katkıları nasıl değerlendirilebilir?

Çalışma kapsamında, ilk yayınlandığı yıl olan 1973 ve şimdilik son yayınlandığı 2023 yılları arasında Ulusal Tez Merkezi veri tabanında “işletme yönetimi” anahtar kelimesi taratılmıştır. Toplam 781 çalışma olduğu tespit edilmiştir. Araştırmada yer alan bulgular Excel tablolarına aktarılarak incelenmiş ve değerlendirilmiştir.

4. BULGULAR VE ANALİZ

Ulusal Tez Merkezi veri tabanında yer alan akademik yayınlar, yıllara göre dağılımları açısından analiz edilmiştir. Ulusal Tez Merkezi veri tabanında yapılan araştırmaya göre, sisteme yüklenmiş olan tezlerin yayınlanmış olduğu yıllara göre değerlendirmesi yapılmış ve aşağıdaki tablo

oluşturulmuştur (Tablo 1).

Tablo 1. Yayınların Yıllara Göre Dağılımı (Yazar tarafından oluşturulmuştur)

Yıl	Yayın Sayısı	Yıl	Yayın Sayısı	Yıl	Yayın Sayısı	Yıl	Yayın Sayısı	Yıl	Yayın Sayısı	Yıl	Yayın Sayısı
1973	1	1990	7	1997	13	2004	21	2011	25	2018	33
1982	1	1991	7	1998	16	2005	8	2012	15	2019	47
1984	1	1992	10	1999	21	2006	14	2013	21	2020	23
1985	2	1993	6	2000	23	2007	15	2014	29	2021	26
1986	4	1994	10	2001	38	2008	13	2015	21	2022	23
1988	4	1995	19	2002	46	2009	27	2016	41	2023	27
1989	7	1996	23	2003	21	2010	31	2017	23	2024	18

Tablo 1 bulguları incelendiğinde, Ulusal Tez Merkezi veri tabanında yayınlanan ilk yayının 1973 yılında, son yayının ise 2024 yılında olduğu tespit edilmiştir. 2020 sonrası dönemde yayın sayılarında görece bir durağanlık olduğu görülmektedir. Bu yıllarda gözlemlenen durgunluğun, COVID-19 pandemisinin akademik üretime etkileriyle bağlantılı olabileceği düşünülmektedir. Pandemi dönemi hem araştırmaların yürütülmesini hem de veri giriş süreçlerini yavaşlatmış olabilir. Ancak 2024 yılına kadar olan veriler, bu durgunluğun pandemi sonrası yıllarda da devam ettiğini göstermektedir. Türkiye’de akademik üretim kapasitesinin zamanla artış gösterdiğini, ancak dönemsel olarak dalgalandığını ortaya koymaktadır. Özellikle 2000’li yılların başlarında ve 2010’larda görülen artış, yükseköğretim sistemindeki genişlemeye ve lisansüstü eğitimdeki ilerlemelere işaret etmektedir.

Ulusal Tez Merkezi veri tabanında yer alan akademik yayınlar, yazarların cinsiyet dağılımları açısından analiz edilmiştir. Ulusal Tez Merkezi veri tabanında yapılan incelemeye göre, sisteme yüklenmiş olan tezlerin yazarlarının cinsiyetlerine göre değerlendirmesi yapılmış ve aşağıdaki tablo oluşturulmuştur (Tablo 2).

Tablo 2. Yayınların Cinsiyete Göre Dağılımı (Yazar tarafından oluşturulmuştur)

Kadın	Erkek
-------	-------

304	477
-----	-----

Tablo 2 incelendiğinde, 477 erkek yazar ile 304 kadın yazarın yer aldığı belirlenmiştir. Dolayısıyla tez yazarlarının cinsiyet dağılımında erkek yazarların sayısal olarak kadın yazarlara kıyasla daha fazla olduğu görülmektedir. Bu veriler, Türkiye’deki akademik üretim sürecinde kadın ve erkeklerin katılım oranları arasında önemli bir fark olduğunu ortaya koymaktadır.

Ulusal Tez Merkezi veri tabanında yer alan akademik yayınlar, üniversitelerinin dağılımları, yüksek lisans ve doktora tez sayıları açısından analiz edilmiştir. Ulusal Tez Merkezi veri tabanında yapılan incelemeye göre, sisteme yüklenmiş olan tezlerin türü ve üniversite değerlendirmesi yapılmış ve aşağıdaki tablo oluşturulmuştur (Tablo 3).

Tablo 3. Yayınların Üniversite ve Tez Türlerine Göre Dağılımı (Yazar tarafından oluşturulmuştur)

Sıralama	Üniversite Adı	Yüksek Lisans Tez Sayısı	Doktora Tez Sayısı
1	Marmara Üniversitesi	40	15
2	İstanbul Üniversitesi	40	15
3	Kocaeli Üniversitesi	32	4
4	Anadolu Üniversitesi	32	2
5	Sakarya Üniversitesi	19	10
6	Gazi Üniversitesi	23	6
-	-	-	-
-	-	-	-
119	On Dokuz Mayıs Üniversitesi	1	0
120	Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi	1	0
121	Gebze Teknik Üniversitesi	0	1
122	Bartın Üniversitesi	1	0

Ulusal Tez Merkezini işletme yönetimi alanı ile ilgili 155 yüksek lisans, 626 doktora tezi bulunmaktadır. Tablo 3 incelendiğinde, 122 üniversite arasında en fazla lisansüstü çalışmaya sahip olan Marmara Üniversitesi ve İstanbul Üniversitesi, 40 yüksek lisans ve 15 doktora tezi ile ilk sırayı paylaşmaktadır. Bu iki üniversiteyi, sırasıyla 32 yüksek lisans ve 4 doktora tezi ile Kocaeli Üniversitesi ve yine 32 yüksek lisans ancak 2 doktora tezi ile Anadolu Üniversitesi takip etmektedir. İlk beşte yer alan diğer üniversiteler arasında Sakarya Üniversitesi (19 yüksek lisans, 10 doktora) ve Gazi Üniversitesi (23 yüksek lisans, 6 doktora) bulunmaktadır.

Tablonun alt sıralarında ise lisansüstü çalışma sayılarının oldukça düşük olduğu dikkat çekmektedir. Nevşehir Üniversitesi, Gümüşhane Üniversitesi, On Dokuz Mayıs Üniversitesi, Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi ve Bartın Üniversitesi gibi kurumlar yalnızca bir yüksek lisans tezi ile yer alırken, Gebze Teknik Üniversitesi ise bir doktora teziyle sınırlı kalmıştır. Son sıralardaki bu üniversitelerde doktora tezlerinin ya hiç bulunmadığı ya da yalnızca bir adetle sınırlı kaldığı görülmektedir.

Bu bulgular, Türkiye’de lisansüstü akademik üretimin üniversiteler arasında eşit bir şekilde dağılmadığını ve bazı üniversitelerin bu alanda daha aktif olduğunu göstermektedir. Özellikle üst sıralarda yer alan üniversiteler, lisansüstü eğitim ve araştırma alanında daha yoğun bir üretim gerçekleştirmiştir. Öte yandan, alt sıralardaki üniversitelerin bu alanda yeterince aktif olmadığı ve akademik üretimde desteklenmesi gerektiği görülmektedir.

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu araştırma, Ulusal Tez Merkezinde işletme yönetimi alanında yayımlanan ulusal akademik çalışmaların bibliyometrik yöntemlerle incelenmesi amaçlamaktadır. Bulgular, ulusal akademik üretim süreçlerini ortaya koymaktadır.

Ulusal Tez Merkezi verilerine göre, Türkiye’de hazırlanan lisansüstü tezlerin sayısal dağılımı, yükseköğretim kurumları arasında belirgin bir farklılık göstermektedir. Marmara Üniversitesi ve İstanbul Üniversitesi gibi önde gelen üniversitelerin tez sayıları bakımından diğer kurumlara göre daha yüksek bir üretim gerçekleştirdiği görülmüştür. Bu sonuç, Gümrah (2020)’ın yönetim alanında hazırlanan lisansüstü tezleri bibliyometrik yöntemle incelendiği çalışması ile benzerlik göstermektedir. Marmara üniversitesinin bu alana olan katkısının fazla olması, araştırmasında tespit edilmiştir. Bununla birlikte, alt sıralardaki üniversitelerin lisansüstü üretim kapasitelerinin sınırlı olduğu, bu alanda daha fazla teşvik ve destek politikalarına ihtiyaç duyulduğu anlaşılmaktadır. Akademik üretim yıllara göre incelendiğinde, Türkiye’de yükseköğretim sisteminin genişlemesiyle birlikte özellikle 2000’li yıllardan itibaren belirgin bir artış yaşandığı tespit edilmiştir. Ancak, pandemi yıllarında gözlemlenen yavaşlama eğilimi, ulusal akademik üretim süreçlerinde de bir durağanlığa yol açmıştır.

Cinsiyet dağılımı açısından, erkek yazarların kadın yazarlara kıyasla daha fazla akademik üretim gerçekleştirdiği görülmüştür. Bu durum, sosyo-kültürel, ekonomik ve mesleki faktörlerle ilişkilendirilebilir. Kadın yazarların akademik süreçlere katılımının artırılması ve bu alandaki

cinsiyet eşitliğinin sağlanması için daha kapsamlı politikaların uygulanması gerekmektedir.

Bu araştırmanın bulgularına dayanarak, ulusal akademik üretim süreçlerinin geliştirilmesi için bazı öneriler sunmak mümkündür. Lisansüstü tez üretiminde daha eşit bir dağılım sağlanması amacıyla, düşük akademik üretim kapasitesine sahip üniversiteler için destekleyici politikaların hayata geçirilmesi önemli olabilir. Marmara Üniversitesi ve İstanbul Üniversitesi gibi önde gelen yükseköğretim kurumlarının lisansüstü tez üretimindeki yüksek katkıları dikkate alınarak, alt sıralardaki üniversitelerin akademik üretim kapasitesini artırmaya yönelik programlar oluşturulabilir. Araştırmacılar için disiplinler arası iş birliği oluşturularak ortak çalışma kültürü teşvik edilebilir. Türkiye’de lisansüstü tezlerin bibliyometrik yöntemlerle araştırılması, akademik üretim süreçlerindeki değişim ve gelişmelerin takip edilmesi önerilir. Üniversiteler bünyesinde akademik üretimin daha fazla artırmak amacıyla, teşvik eden sistemlerin geliştirilmesi önerilebilir.

KAYNAKÇA

- Akat, İ., Budak, G. & Budak, G. (1994). İşletme Yönetimi. Beta Yayınları, İstanbul.
- Baransel, A. (1993). Çağdaş Yönetim Düşüncesinin Evrimi. İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi Yayını, İstanbul.
- Birdal, İ. & Aydemir, N. (1992). Yönetim Teorileri. Sistem Yayıncılık, İstanbul.
- Budak, G. (2004). İşletme Yönetimi. Barış Yayınları Fakülteler Kitapevi, İzmir.
- Can, H. (2007). Yönetim Bilimi ve Tarihçesi, (Ed. Güney, Salih) Yönetim ve Organizasyon. Nobel Yayın, Ankara.
- Çetin, S. (2024). “Yeşil Yönetim Kavramının Web Of Science Veri Tabanına Dayalı Bibliyometrik Analizi”. Yüksek Lisans Tezi, Kırıkkale Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kırıkkale.
- Doğan, M. (1998). İşletme Ekonomisi ve Yönetimi. Anadolu Matbaası, İzmir.
- Ekinci, N. (2019). Klasik, Neoklasik Teori, Sistem ve Durumsallık Yaklaşımları ile Bunların Karşılaştırılması ve Toplam Kalite Yönetimi İçerisindeki Yerlerinin Değerlendirilmesi. Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi, 6 (11), 16-38.
- Eren, E. (2011). Yönetim Fonksiyonları ve Süreci. Yönetim ve Organizasyon. Beta Yayınları, İstanbul.
- Erer, B. (2023). Yönetim Alanında Duygusal Zeka: Bibliyometrik Analiz. Uluslararası Yönetim Akademisi Dergisi, 6(3), 727-740. Doi: 10.33712/mana.1309409.
- Ertem, H. Y. & Aypay, A. (2021). Bibliometric Review of Studies on Organizational and Administrative Dynamics in Higher Education. Journal of Higher Education Policy and Leadership Studies, 2(3), 77-98. Doi: 10.52547/johepal.2.3.77.
- Esen, Ş. (2017). Yönetimde Motivasyon Teorileri ve İş Hayatında Kadınlara Yönelik Motivasyon: Lisansüstü Tez Çalışmalarında Bir İçerik Analizi. (Ed. Kaygısız, E. G. ve Wolff, R. A.). “Yönetim ve Organizasyon Makaleleri: Kadın Akademisyenlere Armağan”, Eğitim Yayınevi, Konya.
- Fayol, H. (2013), Genel ve Endüstriyel Yönetim (Çev. M. Asım Çalıköğlu), Adres Yayınları, Ankara.
- Göksoy, S., Sağır, M., Yenipınar, Ş. (2015). The Impact of Educational Inspection System on Organizational Effectiveness and Individual Sufficiency. Open Journal of Social Science, 3, 115-123.

- Gümrah, A. (2020). Türkiye’de Yönetim Muhasebesiyle İlgili Hazırlanan Tezlerin Bibliyometrik Analiz Yöntemiyle İncelenmesi. *Journal of Academic Value Studies*, 6(3), 244-253. Doi: 10.29228/javs.44081.
- Hall, C. M. (2011). Publish and perish? Bibliometric analysis, journal ranking and the assessment of research quality in tourism. *Tourism management*, 32(1), 16-27.
- Hellriegel, D., Slocum, J.W. & Woodman W.R (2001). *Organizational Behaviour*. South-Western College Publishing, Cincinnati.
- Hoy, W. K. & Miskel, G. C. (2010). *Eğitim Yönetimi Teori, Araştırma ve Uygulama* (Çev. Ed. S. Turan). Nobel Yayınları, İstanbul.
- Kaygısız, E. G. & Wolff, R. A. (2017). *Yönetim ve Organizasyon Makaleleri: Kadın Akademisyenlere Armağan*. Eğitim Yayınevi, Konya.
- Koçel (2015). *İşletme Yöneticiliği*. (16. Baskı). Beta Yayınları, İstanbul.
- McGregor, D. (2016). *İşletmelerde İnsani Boyut*, (Ed. Shafritz, J. M.& Hyde, A. C.). Global Politika ve Strateji Yayınları, Ankara.
- Müftüoğlu, M. T. (1999). *İşletme İktisadı*. Turhan Kitapevi, Ankara.
- Özer, A. (2014). Frederick Taylor’ın Görüşlerini 21. Yüzyıl Yönetim Mantığı İle Yeniden Okumak. *Verimlilik Dergisi*, (2), 41-72.
- Özköse, H. (2017). *Yönetim Bilişim Sistemleri Alanının Türkiye Ve Dünyadaki Bibliyometrik Analizi Ve Haritası*. (Doktora Tezi) Gazi Üniversitesi Bilişim Enstitüsü, Ankara
- Özköse, H. (2017). *Yönetim Bilişim Sistemleri Alanının Türkiye Ve Dünyadaki Bibliyometrik Analizi Ve Haritası*. (Doktora Tezi) Gazi Üniversitesi Bilişim Enstitüsü, Ankara
- Podsakoff, P. M., MacKenzie, S. B., Podsakoff, N. P., & Bachrach, D. G. (2008). Scholarly Influence In The Field Of Management: A Bibliometric Analysis Of The Determinants Of University And Author Impact In The Management Literature In The Past Quarter Century. *Journal of Management*, 34(4), 641-720. Doi: 10.1177/0149206308319533.
- Pritchard, A. (1969). *Statistical Bibliography; An Interim Bibliography*.
- Ramos-Rodriguez, A. R. & Ruiz-Navarro, J. (2004). Changes In The Intellectual Structure Of Strategic Management Research: A Bibliometric Study Of The Strategic Management Journal, 1980-2000. *Strategic Management Journal*, 25 (10), 981-1004. Doi: 10.1002/smj.397.
- Robbins, S. P. & Decenzo, D. A. (2004). *Fundamentals of Management*, Prentice Hall, New Jersey.
- Schachter, H. L. (2010). The Role Played By Frederick Taylor In The Rise Of The Academic Management Fields. *Journal of Management History*, 16(4), 437-448.
- Schermerhorn, R. J. (1996). *Management (fifth edition)* USA: John Wiley&Sons Inc,
- Seçtim, H., & Erkul, H. (2020). Yönetim Yaklaşımları Üzerine Kuramsal Bir Değerlendirme. *Management and Political Sciences Review*, 2(1), 18-50.
- Şahin, A. (2004). Yönetim Kuramları ve Motivasyon İlişkisi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* (11), 523-547.

Şengöz, M. (2022). Maslow'un İhtiyaçlar Hiyerarşisi Modelinin Bütünleşik Bir Süreç Olarak Yeniden Yorumlanması. *Journal of Research In Education and Society*, 9(1), 164-173. Doi: 10.51725/etad.977931

Şimşek, M. Ş. & Çelik, A. (2011). Yönetim ve Organizasyon. 13. Baskı. Eğitim Akademisi, Konya.

Şimşek, M. Ş. & Çelik, A. (2011). Yönetim ve Organizasyon. 13. Baskı. Eğitim Akademisi, Konya.

Tortop, N., İşbir, E. G., Aykaç, B., Yayman, H. & Özer, M. A. (1999). Yönetim Bilimi. Nobel Yayıncılık, Ankara.

Yaşar, M. (2024). Ebru Sanatının Akademik Literatürdeki Evrimi Ve Eğilimleri: Bibliyometrik Bir Analiz. *International Journal of Social and Humanities Sciences Research (JSHSR)*, 11

Yenisu, E. & Şahin, F. & Öztekkeli, H. (2019). Yönetim Düşüncesinin Evriminde Sistem Kuramının Etkileri: Kavramsal Bir Çözümleme. *Akademi Sosyal Bilimler Dergisi*. 6(18), 514-527.

Etik, Beyan ve Açıklamalar

1. Etik Kurul izni ile ilgili;

☒ Bu çalışmanın yazar/yazarları, Etik Kurul İznine gerek olmadığını beyan etmektedir.

☐ Bu çalışmanın yazar/yazarları, Üniversitesi Etik Kurulu'nun tarih sayı ve karar..... ile etik kurul izin belgesi almış olduklarını beyan etmektedir.

2. Bu çalışmanın yazar/yazarları, araştırma ve yayın etiği ilkelerine uyduklarını kabul etmektedir.

3. Bu çalışmanın yazar/yazarları kullanmış oldukları resim, şekil, fotoğraf ve benzeri belgelerin kullanımında tüm sorumlulukları kabul etmektedir.

4. Bu çalışmanın benzerlik raporu bulunmaktadır.